# ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 8ης Φεβρουαρίου 1996 *

Στην υπόθεση C-149/94,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του tribunal de grande instance de Caen (Γαλλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της ποινικής δίκης που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου κατά

**Didier Vergy,**

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1979, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 202),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-P. Puissochet, πρόεδρο τμήματος, J. C. Moitinho de Almeida και C. Gulmann (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Fennelly
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. de Salins, υποδιευθύντρια στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και από τον J.-L. Falconi, γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων στο ίδιο υπουργείο,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους R. Wägenbaur, κύριο νομικό σύμβουλο, και H. van der Woude, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του Vergy, που εκπροσωπήθηκε από τον J. Delom de Mezerac, δικηγόρο Caen, της Γαλλικής Κυβερνήσεως, που εκπροσωπήθηκε από τον J.-M. Belorgey, chargé de mission στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και της Επιτροπής που εκπροσωπήθηκε από τους R. Wägenbaur και H. van der Woude, επικουρούμενους από την S. Bouche, υπάλληλο διοικήσεως, ως εμπειρογνώμονα, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1995,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Οκτωβρίου 1995,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Με απόφαση της 22ας Μαρτίου 1994 που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 6 Ιουνίου 1994, το tribunal de grande instance de Caen υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία

της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1979, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 202, στο εξής: οδηγία).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο ποινικής διώξεως κατά του D. Vergy, που κατηγορείται ότι διέθεσε προς πώληση και πώλησε, το 1992, στο Landes-sur-Ajonc (Γαλλία) ένα ζωντανό πτηνό είδους που προστατεύεται βάσει της γαλλικής νομοθεσίας.

3 Το εν λόγω πτηνό είχε γεννηθεί και εκτραφεί εν αιχμαλωσία.

4 Ενώπιον του tribunal de grande instance de Caen ο Vergy υποστήριξε ότι η γαλλική νομοθεσία δεν έχει εφαρμογή σε τέτοια πτηνά και, αν υποτεθεί ότι έχει, αντιβαίνει προς την οδηγία.

5 Το εθνικό δικαστήριο, εκτιμώντας ότι η έκβαση της ποινικής δίκης εξαρτάται από την ερμηνεία της οδηγίας, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει η οδηγία 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1979, και συγκεκριμένα τα άρθρα 1, 2, 5 και 6, την έννοια ότι επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν ρύθμιση που περιορίζει ή απαγορεύει την εμπορία ειδών πτηνών που δεν περιλαμβάνονται στα παραρτήματά της;

2) Επηρεάζεται η απάντηση στο προηγούμενο ερώτημα από το γεγονός ότι, αφενός, τα συγκεκριμένα πτηνά γεννήθηκαν και εκτράφηκαν εν αιχμαλωσία και, αφετέρου, ότι το συγκεκριμένο είδος δεν έχει τον φυσικό οικότοπό του στη συγκεκριμένη χώρα;»

6 Πρέπει να σημειωθεί προκαταρκτικά ότι το πτηνό για το οποίο γίνεται λόγος στην κύρια δίκη χαρακτηρίζεται στη διάταξη περί παραπομπής ως «μαύρη Καναδόχηνα». Η ονομασία όμως αυτή δεν αντιστοιχεί σε καμιά αναγνωρισμένη κατηγορία της ταξινομίας των πτηνών. Καίτοι φαίνεται πιθανόν ότι, όπως υποστήριξε ο Vergy κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το πωληθέν πτηνό ήταν Καναδόχηνα νάνος ή Branta canadensis minima, ο προσδιορισμός του εγείρει πραγματικά ζητήματα που είναι της αρμοδιότητας του εθνικού δικαστηρίου.

**Επί του πρώτου ερωτήματος**

7 Με το πρώτο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατά τα ουσιώδη αν η οδηγία απαγορεύει εθνικές ρυθμίσεις που περιορίζουν ή απαγορεύουν την εμπορία ειδών πτηνών που δεν περιλαμβάνονται στα παραρτήματα της οδηγίας.

8 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας «η παρούσα οδηγία αφορά στη διατήρηση όλων των ειδών πτηνών που ζουν εκ φύσεως σε άγρια κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών, στο οποίο εφαρμόζεται η Συνθήκη. Έχει αντικείμενο την προστασία, τη διαχείριση και τη ρύθμιση των ειδών αυτών και κανονίζει την εκμετάλλευσή τους». Το άρθρο 6 της οδηγίας, που κυρίως μας ενδιαφέρει στην υπό κρίση υπόθεση, υποχρεώνει τα κράτη μέλη να απαγορεύσουν γενικώς την εμπορία όλων των ειδών πτηνών που αναφέρονται στο άρθρο 1, με την επιφύλαξη πάντως των εξαιρέσεων που προβλέπονται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, για τα είδη του παραρτήματος III. Εξάλλου, το άρθρο 9 της οδηγίας προβλέπει τη δυνατότητα μη εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 6 για τους λόγους που καθορίζει.

9 Από τις προαναφερθείσες διατάξεις προκύπτει, όπως διαπίστωσε το Δικαστήριο με την απόφαση της 8ης Ιουλίου 1987, 247/85, Επιτροπή κατά Βελγίου (Συλλογή 1987, σ. 3029, σκέψεις 6 και 7), ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να απαγορεύουν γενικώς την εμπορία όλων των ειδών πτηνών που ζουν εκ

φύσεως σε άγρια κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών, στο οποίο εφαρμόζεται η Συνθήκη, υπό την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπονται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, για τα είδη τα οποία περιλαμβάνονται στο παράρτημα III και της δυνατότητας παρεκκλίσεως που θεσπίζει το άρθρο 9.

10 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία υποχρεώνει τα κράτη μέλη να απαγορεύουν την εμπορία των πτηνών που ανήκουν σε είδος το οποίο δεν περιλαμβάνεται στα παραρτήματά της, εφόσον το είδος αυτό ζει εκ φύσεως σε άγρια κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών στο οποίο εφαρμόζεται η Συνθήκη, υπό την επιφύλαξη της δυνατότητας παρεκκλίσεως που θεσπίζει το άρθρο 9.

**Επί του δευτέρου ερωτήματος**

11 Με το δεύτερο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, αφενός, αν η οδηγία εφαρμόζεται ομοίως και στα πτηνά που έχουν γεννηθεί και εκτραφεί εν αιχμαλωσία και, αφετέρου, αν επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να εξασφαλίζουν την προστασία ενός είδους πτηνών που ζουν εκ φύσεως σε άγρια κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών, στο οποίο εφαρμόζεται η Συνθήκη, ακόμη και αν το είδος αυτό δεν έχει τον φυσικό οικότοπό του στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους.

*Επί του πρώτου σκέλους του ερωτήματος*

12 Όσον αφορά τα πτηνά που γεννώνται και εκτρέφονται εν αιχμαλωσία, η Επιτροπή, η Γαλλική Κυβέρνηση και ο Vergy υποστηρίζουν, κατά τα ουσιώδη, ότι η οδηγία σκοπεί την προστασία των πληθυσμών πτηνών που ζουν στο φυσικό τους περιβάλλον και ότι η επέκταση του προστατευτικού συστήματος σε άγρια πτηνά που γεννώνται και εκτρέφονται εν αιχμαλωσία δεν εξυπηρετεί αυτόν τον οικολογικό σκοπό.

13 Τα επιχείρηματα αυτά πρέπει να γίνουν δεκτά. Όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας, στην παράγραφο 31 των προτάσεών του, αυτή η επέκταση του προστατευτικού συστήματος δεν θα εξυπηρετούσε την ανάγκη διατηρήσεως του φυσικού περιβάλλοντος, όπως περιγράφεται στη δεύτερη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, ούτε της μακροπρόθεσμης προστασίας και της διαχειρίσεως των φυσικών πόρων ως αναποσπάστου μέρους της κληρονομιάς των ευρωπαϊκών λαών που μνημονεύεται στην όγδοη αιτιολογική σκέψη της ίδιας οδηγίας.

14 Σημειωτέον, εν πάση περιπτώσει, ότι, αφού ο κοινοτικός νομοθέτης δεν παρενέβη στο εμπόριο των αγρίων πτηνών που γεννώνται και εκτρέφονται εν αιχμαλωσία, τα κράτη μέλη διατηρούν την αρμοδιότητα να ρυθμίζουν τον τομέα αυτόν, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 30 επ. της Συνθήκης ΕΚ που αφορούν τα εισαγόμενα από άλλα κράτη μέλη προϊόντα.

15 Επομένως, στο πρώτο σκέλος του δευτέρου ερωτήματος του εθνικού δικαστηρίου πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία δεν έχει εφαρμογή στα πτηνά που γεννώνται και εκτρέφονται εν αιχμαλωσία.

*Επί του δευτέρου σκέλους του ερωτήματος*

16 Σχετικά με το δεύτερο σκέλος του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος, η Επιτροπή, η Γαλλική Κυβέρνηση και ο Vergy υποστηρίζουν ότι κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να επεκτείνει την προστασία που προβλέπει η οδηγία στα είδη που δεν ζουν εκ φύσεως ή συνήθως στο οικείο έδαφος, αλλά ζουν σε άγρια κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος άλλου κράτους μέλους.

17 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση της 27ης Απριλίου 1988, 252/85, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 1988, σ. 2243, σκέψη 15), η σημασία της πλήρους και αποτελεσματικής προστασίας των αγρίων πτηνών εντός ολόκληρης της Κοινότητας, όποιος και αν είναι ο

τόπος διαμονής τους ή ο χώρος διελεύσεώς τους, καθιστά ασυμβίβαστη με την οδηγία κάθε εθνική νομοθεσία που ορίζει την προστασία των αγρίων πτηνών σε συνάρτηση με την έννοια της εθνικής κληρονομιάς.

18 Κατά συνέπεια, στο δεύτερο σκέλος του δευτέρου ερωτήματος αρμόζει η απάντηση ότι η οδηγία υποχρεώνει τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν την προστασία των ειδών πτηνών που ζουν εκ φύσεως σε άγρια κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών στο οποίο εφαρμόζεται η Συνθήκη, ακόμη και αν το συγκεκριμένο είδος δεν έχει τον φυσικό οικότοπό του στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

19 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γαλλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 22ας Μαρτίου 1994 το tribunal de grande instance de Caen, αποφαίνεται:

**1) Η οδηγία 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1979, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών, υποχρεώνει τα κράτη μέλη να απαγορεύουν**

**την εμπορία των πτηνών που ανήκουν σε είδος το οποίο δεν περιλαμβάνεται στα παραρτήματά της, εφόσον το είδος αυτό ζει εκ φύσεως σε άγρια κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών στο οποίο εφαρμόζεται η Συνθήκη, υπό την επιφύλαξη της δυνατότητας παρεκκλίσεως που θεσπίζει το άρθρο 9.**

**2) Η προαναφερθείσα οδηγία δεν έχει εφαρμογή στα πτηνά που γεννώνται και εκτρέφονται εν αιχμαλωσία.**

**3) Η προαναφερθείσα οδηγία υποχρεώνει τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν την προστασία των ειδών πτηνών που ζουν εκ φύσεως σε άγρια κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών στο οποίο εφαρμόζεται η Συνθήκη, ακόμη και αν το συγκεκριμένο είδος δεν έχει τον φυσικό οικότοπό του στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους.**

Puissochet Moitinho de Almeida Gulmann

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 8 Φεβρουαρίου 1996.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του τρίτου τμήματος

J.-P. Puissochet